

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 " trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.	

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGÜES Y COMP.ª-Crehueta, 92-SABADELL

Pera vendre ó arrendar

DOS TALERS SISTEMA INGLÉS PINTA ab tres calaixos y 30 calcas.

Informarán en la Imprempta d' aquest periódich.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradíssim. Concert totas las nits per un **QUINTETO**.

¿ANEM ENBERA?

Una de las obgeccions mes en boga contra las bases del catalanisme es la referent al llenguatge oficial catalá per Catalunya, puig á molts se 'ls figura que la resurrecció de la llengua catalana es un retrocés que 'ns portaria altre volta á plena etat mitjana.

Avuy diuhen molts que 'ls ferro-carrils creuhan l'Europa y ab pocas horas se travessan no solzament regions sino estats extensíssims, y que las líneas de vapors trasportan ab una promptitut pasmosa als viatgers del un al altre continent, avuy que lo telégrafo trasmet lo pensament á tots los punts del globo y lo teléfono 'ns permet parlar com si estessim cara á cara ab gent de la cual 'ns separan immensitat de plans y montanyas y rius y mars, avuy que los negocis se fan ab la mateixa promptitut ab Paris y Londres que ab Barcelona, sembla impossible que hi haja qui pensi en diversitat d' idiomas, quan precisament s' hauria de pensar en la seva simplificació y si posible fos fins en una unificació que permetés entendrens ab lo mateix llenguatge tots los habitants del globo.

Y fins n'hi ha que á mes de las desventatjas materials esmentadas volen ovirar en la resurrecció de las llenguas nacionals, un retrocés en la reivindicació de la dignitat humana, tota vegada que la diversitat de llenguas es un cástich imposat al home quan ab son orgull edificá la torre de Babel.

Pera uns y altres detractors aytals rahons son irratibiles y guiats per aquesta llógica creuhen bonament que la practica de las llenguas nacionals es un retrocés y com á bons progresistas están convensuts de que á Catalunya no 'ns toca altra cosa que escriurer castellá, xapurrearlo á tothora, ferhi parlar als nens y procurar que com mes prompte millor quedi enterament arreconada nostre llengua y parlém tots lo mes perfeccionat possible l' idioma oficial que avuy es lo castellá per la sensible raho de las presents circunstancias, y per las circunstancias en que s' trová lo Rey d' Aragó Ferran lo Católich ó 'l calsassas.

Anem donchs á examinar tan irratibiles rahons en lo terren de la practica y veyém fins ahon arriba tan estupenda filosofia.

Suposém que Catalunya, millor dit los catalans proeuren negar completament de nostra llengua y que nò volém parlar ni escriure ni menys pensar en català, sino que tots volém posar (valenta possessió) *la armoniosa lengua de Cervantes*, quan calculat quans anys trigariam á lograrho? Calculin que desde Ferran fins á Felip V. passaren 235 anys d'influencia castellana per rahó d'esser la cort á Castella, y desde Felip V. ó sia desde la cayguda de Barcelona fins á nostres dias n' han passat 182; es á dir tenim un total de 417 anys de influencia ó cohibició mes ó menos forta del llenguatge castellà sobre 'l català, y ab mes de 4 sigles ¿quina es la població de Catalunya que l'usa? y ¿quantas poblacions trovariam que la major part de sos habitants l'entenén ab grant dificultat y moltissims no l'entenén gens? Donchs considerant que en lo camí de la possessió completa del castellà estém á la meytat, qu' es molt suposar necessitem 4 sigles mes pera arribar á ser castellans, total 8 sigles pera cambiar la llengua d' un poble; y ¿que haurém lograt? Ab los 4 sigles esmentats Espanya ha perdut las tres cuartas parts de son territori y es lógich pensar que pera perdre la última part no necessitará pas tant temps, de manera que d' aquí á 4 sigles lo territori d' Espanya, qui sab de qui será, y no sols Espanya sino los demès estats del globo, puig no s' trova en la historia que cap Estat haja conservat son mateix territori durant 8 sigles, esceptuant la Xina y 'l Japó.

Lo cambi de llenguatge es la plaga mes grant dels pobles, puig es un continu teixir y desteixir; los alsacians tingueren de deixar sa llengua pera aprendre lo francés y ara tenen de dexar lo francés y aprendre l' alemany; los polonesos repartits entre austriachs, alemanys y rusos; y 'ls catalans mateixos repartits entre castellans y francesos y mes tart qui sab si tots francesos ó tots castellans ó africans.

Ademés ¿es la llengua castellana universal? ¿podré entendre parlant castellà ab los inglesos, ab los russos ni ab los xinos? Lo progrés tendeix cada dia á escursar las distancias y á la barreja de rasses; ¿quina será la llengua dominant d' aquí á 4 sigles? ¿parlarán sempre 'l castellà los pobles d' América? de l'afluencia dels emigrants europeos ¿no es probable que de la barreja de llenguas ne surti una d' americana que no s' assem-

blará en res á la castellana? Cuba mateixa que está en camí de formar part dels Estats Units, si arriba aquest cas ¿no modificará son llenguatge en sentit anglés?

Vaja senyors progresseros que per aytals viatges no 's necessitan alforjas.

Y referent á la dignificació que representaria pera la humanitat l' unificació de llenguatge no creyém aquesta unificació gayre possible ni menys creyém que poguém trobar tal unificació usant la llengua castellana.

Convenim en que la diversitat de llenguas es un cástich, com ho es lo treball y com ho son las malalties; l' home ha procurat per tots los medis la manera d' entendrers, estudiant idiomas; de aminorar lo trevall, inventant máquinas y de curar y prevenir las malalties estudiant medicina y cirugia, ¿pero ha tingut may la pretensió d' esborrar en absolut las calamitats á que 'ns subgectá lo Creador per nostras culpas? La mort es també un cástich y ningú s' ha atrevit á suprimir la mort, y fins del principal cástich del paradís, que fou la pérdua de la gracia, se necesitá tot un Deu, fou precis que Jesucrist nos en redimís y encara no 'ns torná pas al estat en que estavan Adan y Eva.

Conformes, y potser fins de necessitat, en que 's busqui una manera universal d' entendrers, que s' inventi un nou volapuch, ó que s' estudihi 'l castellá, l' anglés y 'l francés; pero sols lo suficient pera fernos entendre y entendre als demás. Ara com á llenguatge propi, com á manera d' expressar los intims sentiments, es inútil que 'ns escarrassém, jamay podrém espresarlos sino ab aquell ¡Deu meu! y aquell ¡ay mare meva! que havém après en lo bressol, may sostindrém una discussió ab ventatja ab un llenguatge distint, y tinguin per ben entés los que volen renegar del llenguatge natural que tot poble que arrecona sa llengua es sempre esclau del poble que vol imitar. Serém sempre esclaus dels castellans mentres regoneguém oficial la llengua castellana; y per poch que 'ns hi fixém ells mateixos nos ho indican, puig als catalans tots nos ho perdonan menos lo parlar en català.

SECCIÓ POLÍTICA

La Epoca de Madrid, queixosa de que 'ls escriptors separatistas cubans no parlin mes que de las immoralitats de la administració espanyola en las Antillas, copia alguns paràgrafs d'un corresponçal de *Puerto Principe* del *New York Herald* pera donar a entendre que 'ls insurrectos son si fa ó no fa de la fusta castellana-espanyolista en això de la moralitat administrativa.

«Las desavenencias entre 'ls jefes insurrectos obehinen a haber descubert Máxim Gomez un desfet de 50.000 duros.»

«Gran número d' empleats civils del govern de la Manigua estavan complicats en aquest desfet y 'l generalissim los ha destituit, agafantlos y sometentlos a un Concell de Guerra.»

«Entre 'ls destituïts per Máxim Gomez figura Cañizones, titulat ministre d' Hisenda del govern insurrecte, Antoni Aguilar, governador civil de Puerto Principe, Manuel Gonzalez, tesorero d' aqueixa província, qui ha sigut ja penjat per habérseli probat un desfet de 15000 duros, aixis com sos secretaris y varios de sos cómplices, Jascinto Agramonte, a qui s' havia manat també que 'l penjessin, mes pogué fugir y presentarse a las autoritats espanyolas.»

Efectivament; te rahó *La Epoca*.

Se veu ben clar que 'ls insurrectes cubans descendents d' aquelles rasses explotadores de la jove América y germans dels que malmenen la pobre Espanya, volen continuar las tradicions administrativas d' aquest Estat que ha fet possible que 'l nom d' espanyol siga sinònim de lladre.

Pero la *Epoca* s' ha descuidat al tintar los comentaris que tals noticias portan a la ploma.

Los insurrectos, son com los empleats castellonistas, pero segons lo colega, a la Manigua als empleats que roban los destitueixen, 'ls agafen y 'ls penjen.

Tot lo mateix qu' aquí a Espanya que ni 'ls deixan cessants, sino que ascondeixen y penjen al próxim.

Serán tan lladres com los nostres, pero 's veu que desde 'l Ministre d' Hisenda al últim suca tinters si la fan la pagan.

En mitj de tot, aixó refresca y aconsola.

Ja veu *La Epoca* si hi ha alguna diferencia.

Sembla que aquesta vegada no li ha sortit gayre be la intenció del vell colega.

Li recomaném mes cuidado un altre dia.

Pero procuri no escriurer may defensat als lladregots de nostras oficinas y als empleats qu' han dehonrat lo nom d' Espanya.

Sempre lo farán quedar malament porque son únics en sa clase en tot lo mon y sa impunitat escandalosa n' té exemple.

Sembla que 'ls empleats espanyols que anavan a Tanger a recullir lo metàllich del últim plasso de la indemnissació que paga a Espanya l' emperador de Marruecos, han fet un bon negoci a costa nostra.

Han cambiat l' or que 'ls hi havian entregat per duros alfonsins dels que 'ns diuen sevillans guanyant una pila de mils duros en lo cambi.

Bon profit los faigi.

En aquest país civilisat la cosa no tindrà cap importància y qui sab si encare 'ls faràn ministres a la primera crisi que sofreixi 'l ministeri.

Entre 'ls insurrectes cubans, aegons diu *La Epoca*, al arribar a Madrid pel cap baix 'ls enviavan a la forca.

Es la diferència que hi ha entre la civilització y la barbarie.

El Obrero y El Globo de Madrid, dos periodichs fusionistas del de mes pes dintre la colla, han fet aquestos dies propaganda furibunda del seu respectiu negoci.

Aprofitant amistats particulars, treynt a quènto influencias electorals que res tenen que veurer, importunant a tot bitxo vivent, han procurat ferse seu aquest negoci periodistich que d' ensà que està en mans de certa genteta, sembla ben be un mercat del Vallès a l' arribada de las marmanyeras.

Mes això al fi y al cap es cosa que sols a ells afecta y per ells faràn si la professió qu' exerceixen la colocan al nivell de las cloacas.

Lo qu' es de doldrer y repugna a tota consciència honrada es qu' aprofitin los timbres del Congrés y del Senat pera exercir la propaganda sense costarlos ni un céntim los sellos.

Aquest robo al Estat comès per los mateixos que volen dirigir la opinió pública, dona idea de com serà la moralitat en las esferas que 'n dihem de la gran política espanyola.

¡Quina vergonya!

La condonació de tributs pera 'ls terrenos invadits per la plaga filoxèrica, concedida ja a la provincia de Barcelona, gracias a la previsió y llestesa de censar los expedients que s' evigian, corre perill de resultar inútil.

Los diputats de las demés provincias que ni s' han recordat de queixarse, ni d' enviar expedients ab oportunitat, com sempre deixadas y fatalistas, van apretant al govern en lo sentit de disfrutar iguals ventatjas que Barcelona sense haver dat un pas mes enllà del altre y 'l govern, formal y comvensut ab tot y haver firmat l' ordre, està en perill de recular y fernes la trabeta.

Aquestas son las ventatjas d' anar lligats ab la gent mitj mexa, mitj cristiana que 'ns governa y 'ns destorba.

Mentres los catalans sufrenen, tranquilament 'l jou escandalós que de Madrid los imposan, 'n tocarem las mateixas conseqüencias

Catalunya, per anar endavant, ha de desferse de tants lligams que l' agarretan.

Mentres per salvarse ella haigí d' arrosegat a sas deixadas y atontadas companyas, es inútil esperar la salvació que s' ambiciona.

La estupidès centralista 'ns perdrà per un cantó lo que nostre esperit regional guanyi per l' altre.

LO CACIQUISME

Es contra 'l recte govern dels pobles, com la anarquia.

A las injustícias dels poderosos, al govern malmenat, l' anarquisme hi oposa una negació: la negació de tota lley, de tota autoritat, de tot govern.

Donchs la injusticia dels poderosos fa més. Al govern que tot ho malmet hi afegeix una afirmació: la afirmació de que ells són més lley que la lley, més autoritat que la autoritat, més govern que 'l govern.

Lo primer se limita negar; lo segon no para fins á doblar la vexació, á doblar la tirania.

Es lo cástich de las cosas contra naturalesa: á la naturalesa veritable, la verdadera, se la substituheix per una falsa naturalesa.

Y lo que en lo govern del pobles substituheix lo govern natural consagrat per la Historia y per la tradició, es aixó, es aquesta mena de monstruositat dels temps moderns, es lo caciquisme.

Es una monstruositat que ha nascut porque debia naixer; es una monstruositat contra natura, pero que es llogica dintre la vida dels pobles á la moderna.

Tothom sab com á Catalunya se li tragué 'l dret de governarse y com la Catalunya antiga en defensa d' aquest dret va morir enterrada aquí dintre mateix de Barcelona sota las ruinas de las murallas que s' obrian y del barri de Rivera que aterravan los soldats del rey Felip. Pero després de la Catalunya vella 'n nasqué una altra, una Catalunya esclava. Y després d' aquesta una altra, la Catalunya acostumada á la esclavitut.

Contra aquest pecat ha vingut lo cástich, que sempre cau sobre 'ls pobles que s' acostuman á ser governats per altres.

Aquest cástich es lo govern irregular dels traydors, lo govern de sota ma dels que no son govern, però que ajudan á las baixesas dels governants; la tirania de aquells que d' amagat, darrera bastidors, ho son tot, porque es lo que afalaga 'ls mals del conquistador foraster.

Lo fet no 'n pot ser més de llógich.

Ni 'l govern á Madrid, ni 'ls delegats forasters y mudables de la provincia, que no tenen coneixement d' ella ni arrels y fonamentat prestigi, que son gent tota desconeguda y adventicia, poden exercir altre govern que no sia 'l que en realitat representan: lo govern del conquistador, lo govern del foraster, que es un govern absolut, casi despótic.

Peró 's tracta de violar la naturalesa. Se volen donar formas de llibertat á aquest govern foraster; se 'l vol disfressar del poble, y pera lograr-ho es precis falsificarho tot.

Al govern artificial substituhirlo per un altre de real y verdader; al poble tot sencer, indiferent, que aborreix la gran comedia, per un altre poble, com lo poble del teatre; un poble que ho sembli, que apareixi numerós, que 's difressi de veritat pera 'ls efectes administratius, *para los efectos legales*.

Y llavors naix lo cacich ab tota la comparsa de la politica á la menuda, ab totas aqueixas institucions que, á falta de las verdaderas, representan á la *voluntad nacional*.

Lo Comité substituheix á la antiga representació de las classes; lo Comité es lo gremi modern.

A la veu pública se la falsifica per la veu d' un periòdich que *ad hoc* se paga, y pagant canta.

A la antiga direcció de las inteligencias superiors, dels interessos elevats, de la cultura major... lo directori casi anónim, format de gent que no vol ser vista.

Fins al senyor feudal antich, fins al que be ó mal reasumia á la collectivitat, se 'l substituheix per un altre més posáich, més burgés: or cacich.

Y en las cuestiones que á tothom interessan lo govern no consulta al poble: sino al cacich ó al directori ó al comité

Alcaldes y gobernadors y autoritats son la apariencia, son lo *fenòmeno*; més ensota hi ha una tramoya més ridícula, de més baixa mà, que es la real la veritable tirania,

La autoritat fa com que governa; pero qui governa no es ella.

Perque hi ha un á Madrid que es cacich de tot Espanya, y n' hi ha un altre á Barcelona que es cacich de tot Catalunya y un altre á Granollers que ho es del Vallés y un altre á Mataró que extén sa jurisdicció, per part de la Costa, y un altre á cada ciutat y á cada vila y á cada poblet, y tots aquets son més que 'l governador y que 'l batlle. Y tots aixís d' amagat, per sota mà, torman per una *ficcion de derecho* tota una verdadera y real tirania ab apariencias d' ample llibertat.

Lo poble no es lo poble, sino 'ls que surten com á votants de las urnas, ni son clam es res més que lo que diu un *comité* polítich ó lo que cri-da un diari. Y 'l tirá foraster no sent res més que lo que ells li contan d' aquesta falsificació de la naturalesa, de la realitat de las cosas.

Aixís los governs que han de viure d' un parlament que hauria de ser representació dels pobles, viuen d' un parlament que no representa res, d' un parlament fet per ells, distribuït y organísat pels governs mateixos.

Lo cacich fa 'l diputat, lo diputat sosté 'l ministre y 'l ministre sosté al cacich.

Y perque 'l ministre necessita al diputat y 'l cacich, no hi ha més lley que ell, ni més dret que ell, ni més justicia que la seva.

Y de aquest encadenament no se 'n surt ni d' aquell circol viciós tampoch sense rompre 'l lligám, sense trencar la cadena.

Lo caciquisme també 'n te d' historia.

Llegeixo en una obra que 's refereix á Catalunya:

«Los petits propietarios, fins los que havian intervinguts en lluytas civils y no foren despullats per César, abandonaren los camps hereditaris pera conresar los dels altres, ó 's feren soldats pera gosar del pillatge, ó fugint dels impostos, viviren en las ciutats arrimats á algun poderós servint á passions d' altre, ó formant clientela á cambi de captar á la porta del palau lo salari ó la *spórtula* repartida á la turba famolencá, com la sopa en la edat mitja. ¡Quina espessa fumareda, exclama Juvenal, la de

la *spórtula* que distribuïen. Vejau; arribaren ja cent convidats ab sos ormeigs de cuyna!»

Tal fou lo caciquisme de la decadencia y podridura de la vella Roma.

Més tart lo Patró romá 's convertí en Senyor feudal, y la gent de bon grat ó per forza devia comprar la seguretat personal á cambi de la llibertat.

Pero sempre era aixó constituït á la llum del dia.

Al patró romá se 'l veyá y al feudal també.

Era un estat social trist, pero lo que era, era. Lo feudal, lo seu govern y fins la seva tirania los mostrava al sol, fent brillarhi sas armas dauradas, plenas de coloraynas.

Era una tirania brillant, al menos rica de color y d'art; era una tirania barrejada ab certa noblesa, com aquells crims venecians executats ab punyal adamasquinat ó ab matzinás servidas en artística copa.

Ara 'l tirá es un ningú: un fabricant adinerat, un home enriquit de poch que encara no fa de rich. Es un tirá prosaich, manso, administratiu. Devegadas un tirá anónim, un directori ocult.

No surt vestit ab la cota cuberta de sas armas, no te palau, no te sepulcre artístich en lo temple, ni lluheix espasa ni tan sols gasta 'l luxu esplendorós del senyor antich.

L'artifici que governa 'ls pobles moderns lo veyém com qui contempla una farsa, una comedia desde dintre bastidors.

Lo que per fora als pobles vells los semblavau palaus y arbredas, lo que antigüament apareixia disfressat de la riquesa y del luxu, ho veyém com drapòts despreciables, com armatostes bruts, com carcanadas podridas y corcadadas.

JOSEPH PUIG Y CADAFALECH.

(De *La Renaixensa*).

CENTRE CATALANISTA DE OLOT

Setè Certamen Literari

La Junta elegida pera la organisació de dit Certamen, anuncia y convida á tots los conreuhadors de las lletras, poetas y prosistas, especialment á 'ls que ho son de la llengua catalana, á pendré part en la poética festa que, si á Deu plau y baix los auspicis de la autoritat local, tindrà lloch un dels dias de las próximas festas de nostra excelsa patrona la Verge del Tura.

La junta desitja inspiració y bona sort á 'ls escriptors que prenguin part en aquesta lluyta literaria, pera escriure las composicions que serán jutjadas y premiadas de conformitat ab lo següent

C A R T E L L

PREMIOS ORDINARIOS.

1. FLOR NATURAL; premi anomenat d'HONOR Y CORTESIA, ofert pel «Centre»; s'adjudicará á la mellor poesia de tema lliure. L'autor,

com es costúm, deurá ferne present á la dama de sa elecció, la que, proclamada REYNA DE LA FESTA, desde son lloch presidencial entregará los demés premis á 'ls autors llorejats.

2. UNA PLOMA D' OR, ofrena del «Centre», á la mellor poesia sobre *un fet històrich* de nostre Primpeipat, preferint, en igualtat de circumstancias, lo que canti un aconxeixement de nostra encontrada.

3. UN OBGECTE D' ART, ofert per l' Ilm. Ajuntament d' aquesta vila, á la més inspirada y enérgica *oda al insigne olotí Joan Pere Fontanella*.

PREMIS EXTRAORDINARIS.

4. Lo Rvnt. Dr. D. Esteve Ferrés, Rector d' aquesta vila, fa donació d' un exemplar de *Mallorca Cristiana*, d' en Damás Calvet, á la mellor *faula moral*.

5. L' Exm. é Ilm. Sr. D. Joseph Morgades y Gili, Bisbe de Vich, fa ofrena d' un exemplar de la *Vida il lustrada de Cristófol Colom*, pera adjudicarse al autor del mellor *sonet* referent á la festa celebrada aquest any á la gran Basilica de la Nacionalitat Catalana Santa Maria de Ripoll, ab motiu de donar definitiva sepultura á 'ls restos del Comte de Besalú, Bernat Tallaferro, ó be á qualsevol fet de la seva vida.

6. UNA PLOMA DE PLATA, ofrena que fa D. Joseph Puig, diputat provincial, pera la mellor poesia, catalana ó castellana, que canti *un fet històrich de la comarca olotina*.

7. D. Marián Bassols y Prim, diputat provincial, ofereix UN OBGECTE D' ART al mellor treball, en catalá ó castellá, que desarrolli 'l tema següent: *Estudi històrich crítich sobre la Llegislació provincial y reformas indispensables en la mateixa*.

8. D. Marián Vayreda, pintor olotí, dona UN QUADRO, original del donador, al més ben escrit treball en prosa sobre *costúms de nostra encontrada*.

9. D. Joseph Esquena y Mas, president del «Centre Catalanista» de Olot, ofereix UNA OBRA D' ART, al mellor treball, en prosa, de tema lliure.

10. D. Joseph Berga, director de la escola de dibuix, regala UN QUADRO PANORÁMIC DE NOSTRE PIRINEUS, original del donador, á la més bonica llegende, preferint en igualtat de circumstancias la que sigui menos coneguda.

11. D. Miquel Blay enviará UNA OBRA, original del donador, pera adjudicarse á la mellor poesia de tema lliure.

12. D. Joseph Llimona fa donació d' UNA OBRA ESCULPTÓRICA, original del donador, á la més inspirada poesia sobre la antiquíssima *costúm olotina de calsar las primeras sabatas á las criaturas en la iglesia del Tura y luego d' havérlashi calsadas los hi fan fer los primers passos davant la imatge de la Mare de Deu*.

13. D. Enrich Galvey ofereix UN QUADRET, dels que pintarà durant sa estancia en aquesta vila, al mellor *quadret de costúms ó relació*

animada de las peripecias que sofreix l' artista al rodar pera fora per inspirarse en lo natural.

14. D. Menció Domenge fa donació d' UN ESTUDI DEL NATURAL per la mellor poesia lírica de tema l'ure.

15. D. Joseph Berga y Boada regalarà una obra d' art, consistent en DOS GERROS DECORATIUS, originals, al autor dells mellors é inspirats *goigs en alabansa de la Verge del Tura.*

16. D. Calesti Devesa, ofereix UN ESTUDI, original del donador, á la més inspirada poesia que versi sobre un dels lemas de *'ls gays trovadors, de Patria, Fé y Amor:*

17. D. Ignasi Buxó dona UNA OBRA, original del donador, á la mellor poesia que canti las *glorias al treball.*

18. La casa «El Arte Cristiano», de 'ls Srs. Vayreda y C.^a, ofereix UNA IMATGE DE CARTRO FUSTA, ricament decorada, al autor de la mellor poesia mística de tema lliure.

19. Uns joves catalanistas ofereixen UNA OBRA D' ART, adquirida d' un de nostres artistes olotins, á la més enérgica poesia que versi sobre 'l lema *¡desperta ferro!*

20. Una colla de tranquils fan donació d' UN OBGECTE D' ART, com á premi de treball en prosa, vers ó música, y en qualsevol de 'ls idiomas ó dialectes que parlan avuy día los pobles de rassa llatina, que ab consideracions higiénicas, filosóficas y etnológicas resolgui la següent dificultat: *Pera conseguir la universalisació de la parla castellana ¿què es més convenient: engegar á dida cap á Castella las criaturas catalanas ó fer venir aquí didas d' aquell pais porque desde 'ls primers dias infiltrin en la maynada las galas del llenguatge oficial?*

BASES.

1.ª Lo Jurat concedirà tants accéssits y mencions honoríficas com cregui convenientes.

2.ª Tots los treballs haurán d' esser inédits, poguentse presentar escrits en catalá ó en castellá tots los que s' expressan en sos respectius temas, tinguent en compte que haurán d' esser exclusivament en catalá totas las composicions que obtin á premis qual llengua no s' indiqui.

3.ª Se reserva 'l Jurat per un any, á comptar desde 'l día de la Festa, la propietat de las obras premiadas.

4.ª Tots los treballs deurán esser remesos al Secretari del Jurat qualificador, carrer Major, avans del día 21 d' Agost vinent. S' enviarán dintre un plech clós, al que acompanyarà un petit sobre tancat que contingui 'l nom y apellido del autor, ó una contrassenya que identificará son autor al Jurat avans del día de la Festa, al obgecte de poguerli fer la entrega en la mateixa del premi que se li hagi adjudicat per sa composició. Lo propi espressat sobre portará en la coberta escrit lo títul y lema de la composició acompanyada.

5.ª No s' entregarán los premis sinó al autor ó á la persona per ell indicada previament.

6.ª La composició premiada, però que per la inobservança de lo disposat en la base 4.ª per son autor, resulti anònima en l'acte de la Festa, quedarà perjudicada, per lo qual no s'admetrà cap reclamació.

7.ª Si algun de'is premis no pogués adjudicarse á composició adequada al tema d'aquell, queda facultat lo Jurat pera discernir-lo á la que estimi més convenient.

Lo Jurat calificador lo constituïràn los senyor D. Joseph M. Vallis y Vicens, president; D. Sebastià Sans y Bori, vis-president; Rvnt. Parc, Feliu Sors, Rector de las Escuelas Pias d'aquesta vila; D. Francisco Vayreda, y D. Joseph M. Aguirre, secretari.

Olot, Juliol de 1895.—Lo President de la Junta organitzadora, *Joseph Lacot*. Lo Secretari, *Ceslesti Devesa*.

NOTA.—Se suplica á la persona que resulti autor de la composició premiada ab la Flor Natural, posi en coneixement del Jurat, á la major brevetat possible, son nom y apellido.

Oportunament s'anunciará 'l dia y hora que tindrà lloch la celebració de la Festa

Se suplica á la premsa, y á la regionalista en particular, la reproducció del present Cartell.

L I T E R A T U R A

Una petaca de historia

III

Arribant á n' aquest extrém, fácil es de presumir la tibantor de nostra comunitat. Dos esflagarats lligams composavan lo flux nú que 'ns contenia. A mi m'atreia la continuació de la carrera; á n' ell lo subjectava 'l compromís ab la parentela; mes un nou sachament al amor propi era abastant pera que un dels lligams cedís, y no tardá gayres dias en desfer-se 'l nú per complet. Duya per tot ús una petaca de conxa ab incrustacions de mare-perla y cantoneras d'or, regaló que ma difunta mare havia fet al meu pare poch après de son prometatge. Aquet dia, qu'aro ressucito en la memoria, sortint ab pressas pera ultimar un negoci de caracter urgent, se la descuydá demunt lo marbre del trémol, prop de quin moble debia escaures al fumar lo derrer cigarro. Fos una gata d'Angola que teniam, fos la criada, desvanescuda al passarhi 'l plumero ó, que diré jó, ell mateix deixantla primparada sens advertirho, 'l cert es que, ab tota la pena de mon cor, vaig recullirla del enrajolat, vejentla, al regoneixela, un bon xich escarbotada per la cayguda.

—No l'usi... dónguimela!... Jo la guardaré!...—vaig dirli, ensenyant-lahi.

—Perqué?—m contestá ab veu aspre y com amenaçantme ab la mirada.

—Perque?... ja veurá... No s'alteri!...—vaig afegir ab una entonació tant empapada de llegítim sentiment com de genuïna amabilitat.—No s'alteri!... Com V. ja pot conèixer... essent aquesta petaca una memo-

ria... un paternal recort del que jó mes endavant estaré orgullós de pos-schir... y vejent que sa mateixa delicadesa...

—Te,—contestá, interrompentme ab mes ira que gravetat...—Te... Pretens dir que la vols?... Que só un deixat?... Que no respecto la sang ab tot y serue tu viu testimoni?...

Jo anava á pëndrelahi de las mans ab la major bona fé d' aquest mon, com obehint instinctivament á mon desitj, mes vetaqui qu' ell, re-culant de sobte 'l bras, exclamá:

—No. No te-la dono. No es hora encara de que tú m' imposis ta vo-luntat... No... Ni tens cap lley que t' aboni ni drets que t' assistescan... ¿Qui ets tu?...—Y posantme al relleu lo critich de ma situació, 'm ferí ab tal aspresa l' amor propi que, mes per instinct que per consciencia del que feya, 'm dirigí resoltament á la porta, disposat á separarme per sempre mes de son costat... Ja hi era, tot donant instruccions á la minyona pera que arreplegués lo que 'm pertanyia, quan sa veu me deturá.

—Es á dir que t' ho prens á la valenta?...

—¿Y aixó 'm pregunta?

—Es que jo no 't trech de casa!...

—Peró m' obliga á anarmen.

—Es que 'ts tú qui se 'n vá.

—Com ho vulga!...

—Com ho vulga!... Com ho vulga!... Donchs, mira, are fins me pene-desch de ma condescendencia... Ves... Ves... Ja pots fer lo que 't donga la gana...

Y entregantme ab ayre mal-agradós la petaca que 'm pertanyia, re-mugá: «Te; que ni vull que 't quedi excusa pera passar de nou aquesta porta.»

Al véurem entre mans aquella petaca, no se quina impressió d' im-posant respecte vaig sentir, que 'm feu dubtar en ma determinació; mes, apareixentme l' oncle, ab sos rampells, y enardintme 'l recort de sas ofensas, vaig saludarlo ab una llambregada, devallant á corre-cuyta 'ls grahons.

IV

Un cop al carrer, y tot caminant á la ventura com l' enamorat que surt de casa la promesa, deixatant ab son pensament lo misteriós sentit d' alguna dubtosa paraula, se m' ocorregué que Barcelona era molt mes gran del que 'm creya; mes, per una estrambótica hilacció d' ideas, qu' are no recordo, ab tot y ésser tan gran, era bon xich mes despobla-da del que 'm pensava. Be prou considero avuy la causa de fenómeno semblant. Ja cap al vespre, abatut per las continuas impresions que 'n mon cervell se succehian sens contonejarshi apenas, á semblansa de las figuras d' un Kaleidoscopi al giravoltar ab fúria, y capolat pel natural d' una ferma caminada, vaig fullejar ab detenció l' album de ma conei-xensa, cercant alguna persona en qual cor la veu de ma simpatia hi tingué encare ressó. Inutilment vaig recorrel. Era tan reduhit y buyt lo cercle de mas relacions, que m' aburria. Ja comensava á sentir mon cor 'l frech de la desesperació quan, de sobte, enlayrat mon cervell per las serenas regions de ma infantesa, vaig recordarme de la dida, aquesta se-gona mare, ab la cual no sempre cumplim nostres deutes de gratitut, per mes que, al separarnos en, ruixém son rostre ab las mes innocents

de nostras llàgrimas. Prop de son pis m' esqueya en aquell moment, com si m' hi guiés la casualitat.

Quina dona la meva dida!... Com coneixia 'l tremp de mon oncle, ja 'm donava la rahó molt abans d' escoltarme!... Y de quin modo reya al ressenyarli ma disputa ab motiu de son casament!... Encare me la miro, posada en cómica postura, tot exclamant ab son index sobre 'ls polsos: «Peró, que 's trastoca?...»

Animat per sa presència, y enardit per las jubiciosas paraulas que m' endressava, somrigué mon cor ab la ingenuïtat d' una criatura devant las presentallas dels bons Reys.

Allavors, una volta ja asserenat mon esperit, vaig meditar sobre ma situació.

Tothom te un vici del que fer ús al concentrarse, com si una distracció material afavorís l' unificació de nostres potencies. Qui pren un polve; qui 's rosega las unglas; qui s' escura las dents; qui xiula; cada hù practica en aquella ocasió la costum que pera semblant cas te reservada. Jo recordo que vaig repaparme en la cadira hont m' asseya, y benehint la memoria del meu pare y compadeixent al oncle Benet, per la fatalitat de son geni, vaig destapar la petaca, encenenthi ab tota la flemma d' aquet mon lo cigarro que ja se 'm feya de necessitat. Tot abstrayentme, res seguint los cercles de fum blavós que 's fonian per l' espay, consenblants en sa superposició als nuvols d' una barroca imatge, vaig meditar sobre lo eventual de mon esdevenir. Ma fantasia, bullint al escalf d' un cervell de vintyun anys, desenvolupava 'ls projectes mes absurdos. Per últim, esbargint aquell aixám d' esbojarradas idees qu' enfosquian mon enteniment vaig dirme, ab lo repós de la conformitat: «No hi ha mes... Per conservar la finca de nostre existencia es necessari satisfer son cens ab matemática exactitut. Lo trevall es l' únich y positiu element que 'ns procura 'ls medis de subvenirlo d' una manera propia. Per ell l' home 's deslliga del jou que l' imposa la Naturalesa, amplificant sa vida, si pot dirse aixís; ja que, socialment considerat, en l' immens taller del mon, l' hereu de la fortuna no es altre cosa qu' un obrer jubilat, un individu ab càrrech honorari.»

Aixís pensava, tot esfonsant ma doble vista en cercament d' un capital pera esmersarlo. Totduña, la expausiva emoció de la joya recorregué tot mon cos. No se m' havia ocorregut, encare, que mos estudis poguessen oferirme un' arma pera combatrer ab la necessitat. Coneixia 'l francès, lo suficient pera ensenyarlo fora de Fransa y ab un método á la vista, y era bastant fort en Teneduría y Contabilitat: ¿perqué donchs no tantejar si la sort m' oferiria un aplech de deixebles, provinents de bonas casas, que prenguessen á interès mon capital de coneixements?...

Al proposarho á ma dida fins els ulls se li negavan de satisfacció. «Avant y fora!...—m va dir—No t' espantis!... Del dilluns al dimars hi ha molts dias pera correr!... ¡Tot t' eixirà be, si mantens ab constància ta forsa de voluntat!...

JOAN PONS Y MASSAVEU.

(Continuad)

NOVAS

—Dijous passat contragué lo sant llas del matrimoni lo distingit jove don Francisco Izard Bas ab la simpática senyoreta donya Antonia Llouch Estany.

Desitjém felicitats eternas als joves esposos.

—Ha sigut contractada pera tocar en el poble de Esplugas de Llobregat durant los dias de la festa major que 's celebrarà lo dia 22 del actual la orquesta *Muixins*.

—Un dels dias de la setmana que acaba de transcorrer morí després de una penosa malaltia lo jove don Juan Trias y Chatart (E. P. D.)

Rebi sa atributada familia nostre mes sentit pesam per tan sensible pèrdua.

—Avuy tarde y nit se posará ab escena en lo teatro de Euterpe la grandiosa ópera espanyola del Mtre. Breton *La Dolorés*, ab tot lo aparat, cors, banda de bandurrias y guitarras, banda militar, coro de noys y una orquesta composta de 35 professors.

—Definitivament lo vinent diumenge dia 26 del corrent visitarà nostra ciutat lo renombrat y tant justament aplaudit «Orfeó Catalá».

Pera que Sabadell pugá apréciar lo merit artístich del «Orfeó» lo «Centre Catalá» está organisant un concert que tindrà lloch en lo Teatro Euterpe lo mati del esmentat diumenge.

Segons nos comunican en dit concert hi serán atentament invitadas totas las societats, corals y la premsa d' aquesta ciutat. Després del concert s' obsequiará al Orfeó ab un banquet, y á la tarde celebrarà lo «Centre Catalá» una sessió literaria musical en son honor.

Molt nos plau poguer avansar aquesta noticia y esperem que Sabadell sabrá correspondrer als sacrificis que per tal motiu s' imposan l' Orfeó y l' «Centre Catalá».

—Lo dignissin President del Ateneo Sababadellés, cumplin l' acort de la nova Junta Directiva d' aquell centre instrictiu, nos dirigeix en atenta comunicació un saludo que de veras agraphim. Molt nos plauhen las energias que segons s' ens diu pensa desentrotllar la nova Junta en benefici de la cultura é instrucció de Sabadell.

Per aquet camí sempre trovará la cooperació decidida de «Lo Catalanista», que agraheix la deferencia de que ha sigut obgete per part de la Junta Directiva del Ateneo.

—Diumenge passat morí en aquesta ciutat don Quirse Masjuan y Mudo (E. P. D.)

Acompanyém á sa esposa y demás familia en son dolor per tan irremparable pèrdua.

—Han obtingut premis en los exámens celebrats en lo Conservatori del Liceo de Barcelona nostres particulars amichs y compatricis los joves don Joseph Guarro Elias y don Agusti Borrás. Lo senyor Guarro ha obtingut primer premi en 14.^{art} curs de piano y en lo 2.^{on} curs de composició y armonia, y el senyor Borrás primer premi en 3.er curs de cant. Abdós han obtingut ademés menció honorífica.

Enviém la més coral enhorabona á nostres estudiosos conciudadants per tan senyalat éxit.

—En lo més passat obtingué lo títol de Cirujá y ab nota sobresalient lo Sr. D. Antoni Aura, que te está establiment de herbolari en lo carrer de S. Pau, 11.

—Conforme anunciarem lo passat diumenge celebrá reunió general extraordinaria la *Liga de productores de Sabadell y su Comarca*, en lo saló de Novetats, á la que assistí una comissió de la *Liga del Principado* ab son prèssident lo senyor Zulueta.

Oberta la sessió per lo president senyor Margenat explicant l' objecte de la mateixa, lo senyor Zulueta explicá detalladament la trascendencia fatal pera 'ls interessos del país qu' enclouhen los projectes de lley presentats á las Corts per lo senyor misniste d' Hisenda.

Després de algunas preguntas y de las convenientes aclaracions s' acordá protestar degudament contra tanta anomalia, expedint una volta terminat tan important acte, lo següent telefonema: «Excm. Senyor President Consell de Ministres.—Madrid.—Lliga de Productors Sabadell y Comarca reunida junta general extraordinaria acordá suplicar á V. E. no fagi ús lley autorisacions tractat Alemania y relacions comercials sens consultar abans al país y s' adhereix protesta contra cartillas evaluatorias Institut Sant Isidro, Lliga Productors Principat y Propietaris Vallés.—President, Margenat.»

—Varias Corporacions, entitats y particulars d' aquesta ciutat projectan suscriurer una exposició dirigida al ministre del ram protestant contra la disposició del director general de Correus y Telégrafos, prohibint la comunicació telefónica entre Sabadell y Barcelona, disposició que perjudica los interessos industrials y comercials d' un modo incomprendible, y qual revocació es indispensable.

Tractarém un altre dia mes detingudament aquest important assumpto.

—Conforme anunciarem, lo passat diumenge celebrá la Secció d' Arts y Lletres del Centre Catalá una sessió literaria y musical en lo saló d' actes d' aquella patriótica Associació.

Com de costum hi assistí distingida concurrencia qu' aplandi ab calor las poesias que de distingits poetes se llegiren y especialment rebé ab grans aplausos las selectas composicions que executaren al piano los senyors Basas y Batllavell ab una seguritat y bon gust verdederament digne de tot elogi.

No cal dir que las moltas familias que acudiren al Centre Catalá ab motiu de la esmentada sessió sortiren completament satisfetas.

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL.